

לעירא

א.

ירוחם הסומא המוטל מאחורי-
התנור ומתנמנם תחת הערמה הכבדה
של אדרות כבשים בלויים ומעופשות,
היה חוזר וניעור וזורה על סני האספות
המבעיטה של החדרים השוממים מינה
נרנות, כה תרעומת יבשושית הנפלטת
מפי זקן נונה ומחוסר שינים:

— שלמהניו, עורבא פרח ורסל,
אחת אמרתי ותסל!...

עם הד הצריחה התרבה המטיילת
ארוכות על סני החלל הריק פסקו
הנקישות המרודות על נבי הרצפה,
ושלמה, שהתיצב לפני התנור נטוי אוזן
וזקוף גרון, התחיל מסלסל בקולו הרבי-
דוני ככנף רננים נעלמה הטופחת על
סני מים שקמים.

— מה, למשל, רצה ר' ירוחם לומר?
— מה? למשל מה? איוו פרשה
קורין השבוע?

— איזו פרשה? פשיטא: כולי
עלמא נהג לקרות פרשה אחת...
— משמע?

שלמה התאפק, כי לגנר עיניו
נתבהר אותו היום, בהיות שמי"אב,
חצים מצטהלים וחצים מתענמים, רועפים
אור מתן ומרניע על הסמטאות השוריות
בנחת, ופתאום נזרקה הכרה חשודה
ומזורה ובני ישראל הנרעשים, שנתקצו
אצל זקן השוטרים התוקע בהתנפחות-
לסתות בהצוצרתו הסדוקה, ראו בעיניהם
ממש בהשתלשל מלב הנחושת הבשורה
הרעה, שנתנגלה כנתח של קרח מאובן
כחוט השדרה: מלחמה.

— איזו פרשה? כדאמרין:
פרשה אחת.

— משמע?

— כולם למנדול ועד קטן קורין
כדחילו זרחיטו שנים מקרא ואחד תרי-
גום: מירכא ספחא אתנהתא כי תצא
למלחמה על אויבך כי תצא למלחמה
על אויבך ארי תפוק לאנחא קרבא עם
בעלי דבבך...

— אהא... משמע: שפיכת
דמים כמו שחוב: דם ואש וחמרות
עשן... והקביה? ינע בהרים ויעשנו...
ובני אדם נטלים את התהלימי"ל ומשור-
עים כלפי שמיא: אשא עיני אל הדי-
רים... נו, וההרים עשנים...
ומסני מה אין הררי עד, גדולי הרור
משכינים שלום בין המלכויות? והיכן
הרביים הקדושים והיכן בוצינא קדישא
הרבי ר' זליג שליטא?

— איוו רבי ר' זליג הרבי
ר' זליג שלך נסתלק ויש זליג קתם.

— אם כן, שלמהניו, למה אמר
דוד המלך: לעשות נקמה בנויים...
החשובה נחזה הפעם בשמך לשון
וברקיעת רגל:

— אי-אי-אי, דא עקא, שדוד
המלך שלך ישב בית ואוריה ההתי,
שלא נקף אצבע לרעה ולא פשע ולא
חטא. נשלח אל הפראנט ואוריה דטפיש
נהרג ונשחט ואינגו ודוד בן ישי עכרך
משיחך דחעלם באהבים עם בת שבע
היפהפיה... כך דרכו של עולם: הקיס-
רים יושבים בית ועפרותיהם בראשיהם
ומתחמסים ליד המריפוטשיק ואוריה
הטפיש יוצא למערכות המלחמה ואוריה
מוטל על גל דומן מסריח כסנר סוכס
של כרב צרוע ואין איש מבכה אח
האכדה ולבסוף יוצאים היידעלעך שלך
בהמון חונג ורקדים נגר קערת הלכנה
הפחוריה וצווחים ככרוכיא: דוד סלך
ישראל חי וקיי!... שופים שבעולס,
לשמחה מה זו עושה? ומסני מה
אין אוריה החתי חי וקיים? ואחה,
שוטה זקן, מה תמאד כדוד המלך
שלך? הא?

ב.

משנשתחקו הלמויות התוחמים
ונתעלמו כדורי השטן, שדוד אנכ עסיפה
שורקת מכשרים כליה להדי מטה וכובי-
רים את הג השטוח של בית הכנסת
ושוב גרטה היה בערבי שבתות,
כאילו מלאכי השלום חורו לנפנף בכני-
סיהם הצחורות— חור גם אותו היקני
המפורסם והעמיד בשוק את מיטב סחור
רותיו לראוה וכפרקי זמרה הנרניים נמר
את ההלל על הסמטאות הברודות,
המשרוקיות העשויות סוכר והאספקלריות
המכושפות הננוזות בארנויו, איוה צועני
הקהיל מסביבו נמצלחים את נשי האבי-
רים בהרקידו את הקוף הדום הננרר
אחוריו ומלובש מכנסי נביר ופרקים נז-
דמן בשעת בין הערבים סניד ליטאי
והסיק מרנליות צלולות לתוך דמומי-
הערב המודלסים מעל כחלי הקליוו
המסויהים וכריינדיל, שהאזינה מעזרת-
נשים לנועס מדברותיה, השתוקקה למסור
באותה שעה איוה קוויטעל להרבי וי-
זליג ניי, שנלה מחמת המציק למדינת-
אוונרן— הוי כמה השתוקקה להסקיד
לעצם ירו את הקוויטעל ולעמוד בסחי-
צתו ביראת הרוממות ולצפות לחשובה,
שתצא מסי-קדשו— והחסידים הותיקים
המחינו לביאת הצדיק שלהם ועל סתחי
עיניהם רבצה התלונה: מה אנו ומה
חינו אם זה אינגו כאן?
יוסיוס ישב שלמה על חלקת-
האבנים, שנרצפו לפני בית הכנסת

למלך המשיח? אי לך שוטה זקן
שנתנמנמת ונשתמית... כל המלכים
והרוכסים בטלים ומבוטלים ומעטה צריך
להיות מדינה בלי קיסר ובלי זשאנדאר-
מעריע דרך הרוח וכולם כאחה, בני-
ישראל ועכו"ם, מצווים לעשות אנודה
אחת ולישב על היסביבעט אחד וללעום
את המצה, זכר ליציאת מצרים...

— ויציאת מצרים לאומות העולם
על שום מה?

— שוטה זקן, כמעשה בראשית
כתוב: נעשה אדם בצלמנו כדמותנו,
מי כתיב: נעשה אדם מישראל? אדם
סתם כתיב, ומכלל אדם אתה שומע הן
ישראלים והן אשכנזים והן קווקין
ואסירי עמלק...

— עמלק? אתמהה, עמלק לאו
דוקא... ומאי דתיב: מחה המחח את
זכר עמלק...

— ללמדנו שלא נוסף חיו לך
כור את המעשים הסנונים שלו ונשכח
את הרשעות שלו ונסלה לעונותיו, כי
בן אחינו הוא והא דכתיב: לא תקום
ולא תסור...

בתגובה מפתיעה הושיב ירוחם
את ניפו הסדולר על ערמת הסחכות
ורכלו הימנית הבצקה וקצוצת הבוהן
התחילה מתחככת בכחלי התנור, עד
שהעקב הכתום וקשה-העור נסתייד
למחצה,

יהודי ששוט, בריה עלובה, טפה סרוחה,
אמור מעתה: זליג הקטן שבקטנים, זכב
לשועדים, כלך לך עם זליג שלך,
שכרח מפני הקווקין כנגב הנחמס במח-
תח בשעת קלקלתו...

ירוחם הוציא את גולגולתו הנרולה
מתחת לגל הסחבות ועל שפתותיו הצ-
מוקות התחילה מפוררת תמיחה פחדים
בועזעים קלושים ונטולי סבע ונשתמכה
בשריקה קרה של שיעור צורם המשתמע
כהד עסום של הנאות הנחכות על קד-
קדים טורכנים בבחי סוהר אפלים
ושלמה השליך במעט רגונה ליצינה:

— זליג שלך ברח מפני הקווקין
ולא ידע, שאין מניס מפני מלחמת
נוז ומניג.

הוקן, שחורה אליו בינתים נשי-
מתו הנחרנית, שפת את כפות-ידיו,
כאילו רצה לקלוט באצבעות מרהותח
כל מלה ולמשש אחד אחד בדברים,
שנאמרו על אזני הכבדה.

— הא? מלחמת נז ומנוז ממש?
משמע, שימות המשיח מתרגשים ובאים...
במטותא מנד, שלמהניו, תינד לפלונית
שלך, למרת בריינדיל תחי, שתתקין
לי שרוולים חדשים לושומיצי שלי, כי—
אדרבא, תינד במחילת כבודך— ביצד אצא
להקביל את סני המשיח בקרועה-בלויה?
— תוכא ושלולא, בחיי ראשי,
תוכא ושלולא... מה לך כי תשאל

— אי אשה פתיה, מה תהי? ומה תשתותחי? ומה לפאות אעלה לנכר בעתתו רוח רעה? ואם ישחפה השופה — מאי רבותא? דרכו של שמוי לעסיק בפרקמטיה והראייה האמתית נעלמת מעיניו בעל כרחו ואלו השופים ניתן להם קרטוב של נכואר... נו, ואם זכרתי הנביא עיה ראה דברים משונים כנון ארבע מרכבות, שיצאו מבין הרי נחושת, מי פתי ויחטא בלזות שפטים ויאמר תליה, שרעתי של הנביא לא היתה מיושבת עליו? הא?

ירוחם הסוטא המעוטף באדרות כנשים בלויית הורקר ממאורה אפלה וגורעק איומות!

— הא? כשמעו שימר סחאים ד, הקניה סמינה על רמזונעים ומתהלך ביניהם כאחד מהם? הא? כסתור וסרתו מדרש מופלא, שהובא מהיריד הגדול בסדינת אינגרן... עירכא פרח וחסל...

הרבי צנח ובהיות קרקדו כבוש בכפות ידיו החבוקות אשז ברעותה, אמר בכביה ממש ואושה קלה של התיאשות התחילה כנשבת סכיבו!

— אדם יסרו מעפר כדכתיב ויצר די אלקים את האדם עפר טן האדמה... והנחש הקרמון נאמר בו: על גחונך תלך ועפר תאכל... וגם ישראל משודים לעפר כדכתיב: ושכתי את זרעך בעפר ריהאר? ללסדנה שהנחש הקרמון אובל את ישראל... וי, אדם יסרו מעפר...

בהבעת ארסית נקלעה עתה לתוך התונה המרחקת את הקהל המתאנח מיסרתו של ירוחם:

-- ומאי דכתיב: וצדיק יסור עולם, הא?

— דוקא... והלא אנרהם אבינו, שהיה צדיק יסור עולם ממש אמר ואנכי עפר ואמר... והנחש הקרמון מלחך את העפר להנאתו הסמאה, משמע שיש לו שליטה באברהם אבינו... ואם האבות העליונים כך, אחד מאלפי רבבות ישראל מכל שכנ...

עם הנעיה האיומה ירדה עלמה ככדת-אואל ומסמטמת לעשות את הקהל, שנחאבן מחמת היסורין על שוננו האור ואיננו ונאלם הפרקלים לזרונות ולשננות ואין מליץ יושר בפני הסמליא של מעלה וכל איש עוזב לנפשו ולפתחי החיים חמאת רוכין והשטן מהלך כחתן בין האכלים ומרקד לפני הכלה: הנך יסה העיני עינד יונים — ורק שלט לא וע ולא נע ומעין צחוק של שלהי דקישא נתלש ממבטו החם ותעה סחור-סחור והוא החליק ביד צניטה ובעדנה של אם חרדה על דכרוכית-גבה של עז לכנה, שהכניסה את עצמה לבין קפוליי-הקמוסה שלו ובהוציאה חלימות את ראשה המקרין השחכלה בקהל-הבוכים בעינים מלנכוליות, מלנכוליות מאד...

ופלאחר יד פזר ספבינו שירי דשא שנחלשו מאהורי הגדרים ועוים לבנות היו מסוככות אותו ומלקטות את העשרים בים והוא — רועם ומסרנסם בהיסח הד"ע — היה סוסר להנאת הנינוקות, שנת-כנסו בקרבתו, איזה זמר הריצי המלפף את הלנבות הקטנים בנסופי-סמים והי פעוטות נענו לו ביריהם הרכות המש-טיעות אנכ מחיאת כפים חלושה איזה צליל מעודד ורענן, כאילו נטלמפה סתאים לחוך מיצר הרחוב איוו חסארת גנוזה הוורעת שכיבי-אורה מהנה, מחמת וקובעת לעצמה מנגינת נהנין תמימה: צאן קדשים אפעי! צאן קדשים אפעי! ..

באין חפץ נגור שלמה ברהובות עקלקלים בעקבותיה של בריינדיל ונחמו המתיפחה בקוליי-קולות ומזעיקה אז נרי הרחוב המתנמנמים ובשרציג את רגליו היחסות והכאובקות בשכנת-הדשא הסכי מיש שבתציר-הרבי חלהדה בו החמיהה בשל מה נתקבץ כאן קהל כן-סאות המוחיל בערמונות את עינו הרעה והרי עבתנית לתוך הקופסא הסגורה, שכתוב עליה באותיות סתים מוזהבות: י.ס. נ. שליח הקטן — וחסלי ובשל מת כת לחשות היהודיות הזקנות והוועפוז הסכור נסוח בקרן-יוח קודרה ומצניעות עליו באצבע נפוחה ודוקרת — והוא נמלט ממאות העינים הכבויות ומעורמלות-הגירל בהשהותו מנט כבוש ומצונן על גבי הונוניות שנצטלב בהן קו סומק ובוער של ארגמין-השקיעה, האשה הסתי יפחת גללה מעל לכה הדואב נחח-צער עגולים ומתסוגנים והרבי רי זלינו, שקר-קרו היה נתון בכפות-ידיו החכוקות אשה ברעותה, נענע לה בראשו ולבסוף בלם ברמיזות-אצבע קליפה את שפך-הדמעות המתלנליות מעיני אשה סוערה וגורקת במתינות, כי הכתמים שלו כאילו נתעקשו שלא להשמע לרצונו והבליטו את תשישותו של זקן מוסלני, שאין כוחו יסז לשאת בתסבוכת-הגורלות, סתאום סלק שלמה את עינו השלוח מעל צללי-הארנסן שבנונויות והצליף צחוק תיגוקי, שנשחזרו בו צלילי-כסף דקים שברקים, שאין האוון המורגלה בקובלנות סוכלתם והרבי נעץ בו את עיניו הדועי-כות והמורחכות בתמיהה והשזיע שקולות כשפניו סכוונים כלסי קהל ועדה: — השיית עשה את עולמו תחתיים ושניים ושלישים ובני-אדם שרויים במדור התחתון דאיקרי עסק הבכא ואעפיי שעינינו נשואות אל התרים מה נאמר ומה נדבר אם הקביה ימנע ממנו מחמת הנשמיות שלנו את הראיה האמיתית, שקורין לה נהורא עילאה?

שאנה פרוצה ודקרנית, שאין אחריה השלמה עם הצאיית-נחומין נדר-דרה על פני הקהל, ובריינדיל כאילו נתקעה כסלע לא ימוט בחצר הרבי, שלא להפטר מזה בלא ניביקודש בהיר ומפורש הסוהם את הדם המתבענע בצומת-הנירים, שנחתכה בסכין מילדת, הרביה-הסתיק את קולו וברמיזת-הצאין כרפי האשה הסליש מבין שפתותיו הרוטטות: